

เทศน์เช้า วันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๕๘

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองแกว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

อ้าว ตั้งใจฟังธรรมะเนาะ ฟังธรรมะสังฆธรรม เวลาสังฆธรรมนะ คูสิถ้าวันเกิด ถ้าวันเกิดมันเกิดความสำคัญคือวันเกิดขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเกิดเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประพฤติปฏิบัติขึ้นมาจนองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเกิดเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าด้วยมรรคญาณ

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรินิพพาน เห็นไหม ตรงในวันเดียวกันเป็นความมหัศจรรย์ นี่วันวิสาขบูชา แต่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าดำรงชีพอยู่ไม่มีใครทำบุญกุศลสิ่งใดเลย ไม่ทำบุญกุศลเพราะอะไร เพราะว่าท่านให้ปฏิบัติบูชา ท่านไม่ให้ถือใจ ไม่ให้ถือสิ่งนี้เป็นความสำคัญ ใจ ความสำคัญคือการประพฤติปฏิบัติของเราต่างหากละ

ถ้าการประพฤติปฏิบัติของเรา สังฆะความจริง เห็นไหม เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถามถึงพระอานนท์ อานนท์ เธอระลึกถึงความตายวันละกี่หน ๕ หน ๑๐ หนก็ว่ากันไป องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่าต้องนึกถึงความตายทุกลมหายใจเข้าออก ถ้าจะเป็นวันเกิด ๆ นะ วันเกิดก็เกิดทุกวัน หลวงปู่ฝั้นบอกเกิดทุกวัน เกิดมาลืมตาตื่นขึ้นมาคือเกิด ถ้านอนหลับไปแล้วไม่ตื่นคือตาย

เวลาเกิดขึ้นมา เวลาเกิด เห็นไหม เกิดทุกวัน วันเกิด วันเกิดก็วันปกติธรรมดาเนาะ แต่ถ้ามันเป็นทางโลก วันเกิด วันขึ้นปีใหม่ วันนักขัตฤกษ์ต่างๆ มันเป็นวันที่ให้เริ่มต้นทำบุญกุศลของเราไป สิ่งใดที่ทำมา ชีวิตของเรามีสิ่งใดที่ผิดพลาดมา ชีวิตของเรามีสิ่งใดขาดตกบกพร่องมา ถ้าถึงวันขึ้นปีใหม่แล้วเราจะตั้งสังฆะของเรา เราจะทำคุณงามความดีของเราขึ้นไป ฉะนั้น เวลาถึงวันเกิด วันเกิดขึ้นมา คนที่มีอำนาจ มีศักยภาพเขาก็ไปอวยพรวันเกิดกัน ไปอวยพรวันเกิด เพราะเขาต้องการความสัมพันธ์ ต้องการสังคม

ความเป็นสังคม เห็นไหม มันเป็นเรื่องของสังคม เรื่องสังคมแต่เวลาความสุข ความทุกข์
ล่ะเราก็สุข ทุกข์อยู่ในสังคม เราก็อยู่ในสังคมนี่ เราก็สุข เราก็ทุกข์ของเราในสังคมนี่ แต่เวลา
สังคมเขาสรรเสริญเยินยอขึ้นมา ใครมีชื่อเสียงเกียรติศัพท์ เกียรติคุณเขาก็ไปอวยพรวันเกิดกัน
อวยพรวันเกิด นั่นเขาอวยพรของเขา แต่ของเราล่ะ

ของเรา เห็นไหม คุณเวลาเรายู่กับหลวงปู่มันนะ เรายู่กับหลวงตาไม่ใช่หลวงปู่มัน อยู่
กับหลวงตาใช่ไหม เวลาเขาเอาหนังสือประวัติหลวงปู่มัน เขาไปพิมพ์กันมาแล้วมาอวยหลวงตา
หลวงตาท่านบอกว่าของเราเราก็พิมพ์ของเราเอง ถ้าคิดถึงหลวงปู่มันเราก็เคารพหลวงปู่มันของ
เราเอง ถ้าท่านเคารพบูชาหลวงปู่มันท่านก็พิมพ์หนังสือหลวงปู่มันแจกเหมือนกัน เวลาใครจะ
พิมพ์หนังสือหลวงปู่มันมันก็พิมพ์แจกของเขา เพราะ เพราะเขามีศรัทธา เขามีวุฒิภาวะ เขามี
ความเห็นเท่านั้น

แต่หลวงตากับหลวงปู่มันท่านอยู่ในกลดอันเดียวกันมา ท่านอยู่ในกลด เวลาเจ็บไข้ได้
ป่วยขึ้นมา เวลาเป็นวัน โรค แล้วหน้าหนาวเวลาหายใจไม่ออกท่านได้ปฏิบัติภาวนา ได้คำจูงกัน ท่าน
ได้ระลึกถึงกัน ท่านได้ทุ่มเทชีวิตต่อกัน ท่านเอาชีวิตแลกชีวิต เพราะอะไร เพราะวัน โรคเวลามัน
ติดขึ้นมาก็เป็นวัน โรค โรคติดต่อ เชื้อโรค ท่านเอาชีวิตของท่านแลกกับชีวิตของหลวงปู่มัน
อย่างเราเราไม่กล้าทำหรอก เราจะหลีกเลี่ยงออกไปไกลๆ เพราะเชื้อโรคมันติด สมัยนั้นยามันยัง
รักษาไม่ได้

นี่ความผูกพัน ความเคารพ ความรัก แล้วใครมันจะรู้ได้ล่ะ ใครจะรู้ได้ ใครจะรู้ได้ว่า
หลวงตาเคารพหลวงปู่มันขนาดไหน ใ้เราไต่ขียนหลวงตาท่านเขียนประวัติของท่าน ท่านเชิดชู
ของท่าน เรามาอ่านเราก็ชื่นชม ชื่นชมเราก็จะพิมพ์หนังสือ พิมพ์หนังสือความชื่นชมก็ต้องพิมพ์
ให้โลกเขาเข้าใจได้ ถ้าโลกเข้าใจได้ก็ต้องพิมพ์เอาออกเอาใจ มันไม่เป็นความจริง ถ้าเป็นความจริง
นะ เห็นไหม คุณเวลาหลวงตาบอกถ้าวันเกิดของท่านท่านไม่เกี่ยวกับโครงการช่วยชาติ ท่านเอา
ชีวิตของท่าน เอาวันเกิดของท่านมาอุ้มชาติ เพราะว่าวันเกิดของท่านทุกคนเคารพบูชาท่านก็ไป
ทำบุญกับท่านใช่ไหม นี่เวลาทำบุญกับท่านเราก็ไป แต่ของเรามันไร้สาระ

วันเกิดๆ ของเรา แต่วันเกิดของเรา เวลาของเรา ๑๔ สิ้นถึงหลวงตา สิ้นตลอด ปีหนึ่งสิ้น
ถึงหลวงตา ๓ หน ๔ หนแต่เก็บไว้ในใจไม่บอกใคร นี่สิ้นถึงตลอด ท่านจะมาอยู่ด้วยกัน มาคลุก
คลีกัน มาอยู่ด้วยกัน ความสัมพันธ์กัน อุบัติภาวนา อุบัติภักดิ์กัน นี่มันสิ้นถึงตลอด อย่างนี้มันเป็น

เรื่องของใครละ มันเป็นเรื่องบังจัดตั้ง เรื่องภายใน เรื่องภายใน นี่ความเคารพบูชามันเคารพบูชา จากหัวใจใจ

ถ้าการเคารพบูชาจากหัวใจ เห็นไหม เราทำจากที่นี่ ดวงค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ประเสริฐที่สุด เกิดเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ เกิดเป็นราชกุมารก็วันนี้วันวิสาขบูชา เวลาตรัสรู้ขึ้นมา เวลาตรัสรู้สำคัญมาก ถ้าไม่ตรัสรู้ขึ้นมาจะเอาคุณธรรมที่ไหนมาสั่งสอนเรา จะเอาคุณธรรมที่ ไหนมาบอกเรา นี่เวลาท่านจะดับขันธนิพพานก็วันวิสาขะเหมือนกัน เพ็ญเดือน ๖ เหมือนกัน นี่ สำคัญ พอสำคัญมันเป็นความสำคัญจริงๆ สำคัญจริงๆ เราถึงทำบุญกุศลกัน ระลึกถึงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าของเรา

นี่ก็เหมือนกัน นี่มันเป็นเรื่องของสังคัมไป มันเป็นเรื่องของสังคัมนะ เราเองเราจำไม่ได้ เลย เวลาเอาจริงเอาจริงขึ้นมา เห็นไหม เอาจริงเอาจริงขึ้นมา ตั้งสติแล้วนี้หายใจเข้าและหายใจออก มันเข้าถ้ามันออกก็ยังมีอยู่ ถ้าออกแล้วมันเข้าก็ยังมีอยู่ นี่อยู่กับปัจจุบันอย่างนี้ สิ่งนั้นมันเป็นเรื่องผล ของวิญญะไป ผลของวิญญะนะ เรามีบุญกุศลเราถึงได้มาเกิดเป็นมนุษย์ เวลาเกิดเป็นมนุษย์แล้ว สิ่งมีชีวิตนี้มีค่าที่สุด

ฉะนั้น พ่อแม่ถึงเป็นพระอรหันต์ของลูกไป พ่อแม่ให้ชีวิตนี้มา จะมีศกถาบรรดาศักดิ์ จะมี ทรัพย์สมบัติ จะมีสิ่งใดก็มีชีวิตนี้ พ่อแม่บางคน ลูกไปอยู่เมืองนอก ลูกไม่ยอมกลับมารับมรดก มี ทรัพย์สมบัติมา แล้วมรดกนี้ตกทอดมาอย่าให้ใคร เป็นทุกข์เป็นร้อนไปหมดเลย แต่ถ้ามันมีสติ มี ปัญญาในหัวใจ นี่เราทำของเราได้ทั้งนั้นแหละ สิ่งที่เราทำของเราได้ เราทำของเราได้เรามีสติ มี ปัญญา รักษาหัวใจของเรา ถ้าหัวใจของเราให้มันเกิดในธรรม ถ้าเกิดในธรรม ฟังธรรมๆ ตอกย้ำ สิ่งนี้

สิ่งนี้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสร้างสมบุญญานิการมาเป็นพระโพธิสัตว์ ๔ อสงไขย ๘ อสงไขย ๑๖ อสงไขย ถึงได้รู้ก่อนสังขารอันนี้ขึ้นมาในใจขององค์สมเด็จพระ สัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงประกาศนะ ประกาศชื่อสัตว์ขันธ์สัตว์ เวลา เทศนาธรรมจักๆ ขึ้นมา พระอัญญาโกณฑัญญะมีดวงตาเห็นธรรมเป็นองค์แรก เป็นสงฆ์องค์แรก ของโลก แล้วเวลาสั่งสอนครูบาอาจารย์มา สั่งสอนกันมามันเป็นยุคเป็นคราว ถึงถึงพุทธกาล หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านมาก่อนกว่าของท่านขึ้นมา

เวลานั้นคว้าวของท่านขึ้นมา นี่สิ่งที่เวลาท่านแก้ไขจิตใจของลูกศิษย์ลูกหา เป็นผู้ที่พ้นจากทุกข์ มีสัจจะความจริงในใจของสัทธิวิหาริกของหลวงปู่มั่น หลวงปู่มั่นวางธรรมวินัย วางข้อวัตรปฏิบัติไว้ แล้วเวลารุ่นสุดท้าย เวลาหลวงตาท่านไปศึกษา คำว่าศึกษา เราเกิดมานี้มีอำนาจวาสนาเกิดมาได้บวช เวลาบวชขึ้นมาแล้วศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า อ่านประวัติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็อยากจะไปสวรรค์ อยากจะไปพรหมกัน เวลาศึกษาลึกซึ่งเข้าไป มันยังเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ นั่นก็ปรารถนาอยากจะพ้นจากทุกข์เลย

นี่ถ้าพ้นจากทุกข์ขึ้นมา แล้วเวลาศึกษามาเป็นมหาจบแล้ว เวลาจบแล้ว แล้วมันจะจริงหรือเปล่า มันจะมีหรือเปล่า ทั้งๆ ที่ศึกษา ทั้งๆ ที่บอกว่าในความคิดเรามีทั้งดีและเลวอยู่ในความคิดของเรา เหริยญมันมีสองด้าน เราปรารถนาดีขนาดไหน ไอ้กิเลสมันก็ทำให้สงสัย มันจริงหรือเปล่า ชีวิตนี้มันไม่ใช่เสียเปล่าหรือ ทำแล้วมันจะได้หรือเปล่า ตั้งสัจจะอธิษฐาน ถ้ามีบุคคลคนใดคนหนึ่งเป็นผู้ชี้ทางเราได้ เราจะถวายชีวิตกับบุคคลผู้นั้น ตรงเข้าไปหาหลวงปู่มั่นเลย

หลวงปู่มั่นเวลาท่านเทศน์ว่า การ เห็นใหม่ ท่านมาแสวงหาอะไร เหมือนเรานี้เราพยายามหาสมบัติที่เขาฝังไว้ แล้วเราไปเราไม่มีคนชี้บอกเราก็ต้องแสวงหาของเรา ถ้ามีคนชี้บอกแล้วชี้บอกถูกหรือไม่ถูกใจ ท่านแสวงหาอะไร ท่านแสวงหาพรรค ผล นิพพานใช่ไหม พรรค ผล นิพพานไม่ได้อยู่ในตำรา ไม่ได้อยู่ในดิน ฟ้า อากาศ ไม่ได้อยู่ในแร่ธาตุใดๆ ทั้งสิ้น พรรค ผล นิพพานมันอยู่ในใจของสัตว์โลก พรรค ผล นิพพานมันจะอยู่ในดวงใจ แล้วเวลาที่เราแสวงหาเราก็มีจิตใจ เราก็ดีนรรณมาหาท่านไง เราก็แบกหัวใจเรามาที่นี่ไง แต่หัวใจมันมีสิ่งใดเข้าไปค้นคว้ามันไฉน

เวลาท่านชี้เข้ามา นี่พรรค ผล นิพพานมันอยู่ในใจ ค้นคว้าเข้ามาในใจของตน นี่ศึกษามา เพราะศึกษามาเป็นมหาหมั่นเทียบเคียงได้ทั้งนั้นแหละ เพราะเราศึกษามาแล้ว ศึกษามาแล้วเข้าใจ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าหรือสัตว์ ขนสัตว์ด้วยธรรมวินัย ปู่ทางไว้แล้ว ทางอันเอก พรรค โศกทางอันเอก แต่เอกตรงไหน เอกเริ่มต้นจากตรงไหนแล้วไปอย่างไร

เวลาหลวงปู่มั่นท่านเริ่มต้น เริ่มต้นสัมมาสมาธิ เวลาท่านออกประพฤติปฏิบัติ เห็นใหม่ ท่านไปปฏิบัติพรรษาแรกที่จักราช จิตมันเป็นสมาธิ กำหนดจิตเฉยๆ เพราะเวลาบวชใหม่ๆ อุปัชฌาย์ท่านกำหนดพุทโธก็พุทโธไปกับท่าน ศึกษาอยู่ ๗ ปี ทำความสงบของใจได้ ๓ หน เวลา

ไปศึกษามา ศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอยากไปสวรรค์ ประพฤติปฏิบัติ ถึงที่สุดแล้วอยากไปนิพพาน เวลาออกประพฤติปฏิบัติยังไม่มีใครสอนก็ไปกำหนดจิตเฉยๆ จู จิตๆ จิตต่อเนื่องไปไม่มีใครแก้ไข

นี่ร้อนเป็นฟืนเป็นไฟ มันไม่มีเหตุมีปัจจัยใจ จูเฉยๆ ด้วยความขี้เกียจ ด้วยความมั่งง่าย ด้วยคิดว่าฉันตอนที่บวชใหม่ๆ ครูบาอาจารย์สอนกำหนดพุทโธ นี่ศึกษาเล่าเรียนมาจนเป็นมหา กำหนดจิตๆ เฉยๆ เชื่อมแล้วมันเอาคืนมาไม่ได้ เอาคืนมาไม่ได้ พอเราร้อนไปหาหลวงปู่มันใจ นี่จิตนี้เหมือนเด็กน้อย เด็กน้อยมันต้องกินอาหารของมัน อาหารของมัน ใจนี้มันต้องกินอารมณ์ เป็นอาหารใจใหม่ แต่นี่เรากำหนดพุทโธ พุทโธ พุทธานุสติเป็นอาหารใจใหม่ เราหาอาหารมัน ไว้ ถ้าเด็กน้อยมันเชื่อมไป มันเที่ยวไหนก็แล้วแต่ถ้ามันหิวกระหายมันต้องกลับมากินอาหารของมัน เราไม่ต้องไปวิตก ไม่ต้องกังวล

ตรงนี้สำคัญมาก ตรงวิตก ตรงกังวล ตรงอยากได้ ต้องเดือดร้อน ตรงนี้ไม่ต้องไปยุ่งกับ มัน พุทโธเฉยๆ พุทโธเฉยๆ พุทโธ พุทโธไป ใจสิ่งที่วิตกกังวล ใจสิ่งที่มาขัดข้องหมองใจ ใจได้ แล้วเชื่อมไป ใจตรงนั้นนั่นละสิ่งที่ขี้เห่ขี้มันเป็นฟืนเป็นไฟ แล้วจิตมันจะไปอยู่ตรงนั้น จิตมัน ไม่เข้ามาพุทโธ มันจะไปอยู่ตรงนั้นแหละตรงที่เสียใจ ตรงที่เราเคยได้ ตรงที่เราทำแล้วไม่ได้ ตรงไหนที่มันจะได้ จิตมันไปอยู่ตรงนั้นแหละ

เด็กน้อยมันเชื่อม เด็กน้อยมันต้องการอาหาร แต่อาหารที่กิเลสมันเอามาป้อนมันก็เป็น อาหารที่เป็นฟืนเป็นไฟ อาหารที่เป็นพิษใจ เชื่อมไปหมดเลย เคยได้ก็ไม่ได้ ปฏิบัติแล้วจะได้ หรือเปล่า นี่อาหารของกิเลสมันป้อนเด็กน้อย เด็กน้อยก็เชื่อ แล้วก็ทำไม่ถูกใจ เวลาหลวงปู่มัน ท่านประพฤติปฏิบัติถึงที่สุดแห่งทุกข์ท่านรู้ถึงชั้นเชิงของกิเลสใจ ท่านเป็นอุปมาอุปมัยให้เข้าใจ ได้ ถ้าเด็กน้อยมันเที่ยวไป ถ้ามันหิวกระหายต้องกลับมากินอาหาร เราเตรียมไว้ๆ เตรียมพุทโธ ไว้ นั่นก็คืออาหารเหมือนกัน

พุทโธ พุทโธ พุทโธ แล้วมันก็สงบจริงๆ พอมันสงบขึ้นมาแล้ว นี่ใจเวลาศึกษามาแล้ว ต้องการคนที่ชี้แนะ นี่ชุมทรัพย์ๆ ชุมทรัพย์ที่อยู่ในใจ นิพพานมันอยู่ที่ไหน นิพพานอยู่ที่ไหน นิพพานมันอยู่ในหัวใจใจ แล้วหัวใจมันอยู่ที่ไหน หัวใจอยู่ที่ไหน หัวใจอยู่ที่ไหนก็ไม่รู้ ว่างๆ ว่างๆ ว่างๆ กว้างๆ นี่อวกาศมันก็กว้าง แต่มันไม่มีสติ ไม่มีปัญญา ถ้ามันมีสติ มีปัญญามันจะ เชื่อมไปได้อย่างไร ถ้ามันมีผู้รักษามันจะเชื่อมไปได้อย่างไร นี่เพราะมันรักษาไม่เป็นถึงเชื่อมไป

ใจ แล้วเสื่อมไปก็ทำไม่เป็นอีกต่างหาก แต่ถ้าครูบาอาจารย์ทวนกระแสกลับมาเริ่มต้นทำได้ นี่แล้วทำตามทีหลวงปู่มั่นท่านชี้นำไปถึงที่สุดแห่งทุกข์

นี่ใจเวลาประพฤติกปฏิบัติตามความเป็นจริง นิพพานมันอยู่ที่ไหน นิพพานมันอยู่ในหัวใจ แล้วเวลาสิ้นสุดแห่งทุกข์ ไปเกิดที่ไหน เวลาศึกษามาๆ จากหลวงปู่มั่น เวลาศึกษามา ศีลขารธรรมวินัย ศึกษาจนเป็นมหา เวลาประพฤติกปฏิบัติหลวงปู่มั่นสอนภาคปฏิบัติ เวลาบรรลุนิพพานขึ้นมา กราบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า กราบแล้วกราบเล่า กราบแล้วกราบเล่า ซาบซึ่งใจ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้แบบนี้ แล้วจิตใจของเราพอมันรู้แบบนี้มันลึกลับซับซ้อนได้ จนหลวงตาท่านบอกว่าไม่ปรารถนาจะสอนใครเลย ถ้าสอนไปเขาต้องหาว่าเราบ้าแน่ๆ เลย

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา ทั้งๆ ที่ปรารถนามารื้อสัตว์ ขนสัตว์ยังทอดธุระจนต้องพรหมมานิมนต์ใจ มันลึกลับซับซ้อนขนาดนั้น ถ้าเกิดอย่างนี้มีคุณค่าจิตใจของเราเราเกิดในธรรม โง่หัวขึ้นมา อย่าให้กิเลสมันเหยียบย่ำ กิเลสในใจของเรา กิเลสคือความคิดของเรา ความคิด ความรู้สึกของเราเป็นเหยื่อ กิเลสมันเอามาป้อนหัวใจ แบบที่หลวงตาเวลาจิตเสื่อมใจ อยากได้ ทุกข์ร้อน เหมือนกับไฟเผากลางหัวอก ไปไหนมีแต่ความร่ำร้อน

นี่เวลากิเลสมันป้อนมันป้อนแบบนี้ แต่ถ้าเวลาเกิดในธรรม สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มีจิตสงบระงับขึ้นมาด้วยสติ ด้วยปัญญา พุทธานุสติคือพุทโธ พุทธานุสติ สติในพุทโธ พุทโธ พุทโธนี่เป็นชื่อ เป็นชื่อคืออาหารไม่ใช่ความจริง พุทโธจนพุทโธไม่ได้ มันพุทโธไม่ได้ มันอึดเต็มในตัวของมัน พุทโธ เห็นไหม สัมมาสมาธิคือจิตตั้งมั่น จิตเป็นเอกเทศ ไม่มีอารมณ์ ไม่มีอารมณ์ มีอารมณ์นั้นมันเป็นสอง ไม่มีอารมณ์แล้วรู้ได้อย่างไรว่าเป็นสมาธิ ลองทำเข้าไปแล้วจะรู้

มันไม่มีอารมณ์ มันมีความสุขของมัน แต่สมาธิก็เป็นสมาธิ ถ้าไม่มีสมาธิ สมถกรรมฐานฐานที่ตั้งแห่งการงาน คนเราทำงานไม่มีที่ทำงาน ทำงานที่ไหน อย่างเรา เห็นไหม เราเป็นผู้บริหาร เราทำงานเราก็ต้องคิดงาน คิดก็คิดจากจิต นี่ใจถ้าจิตสงบแล้วฐานที่ตั้งแห่งการงาน นั้นเป็นสมถกรรมฐาน เวลาเราคิดการงานคิดจากจิต คิดโดยอวิชชา เป็นวิชาชีพ หาปัจจัยเครื่องอาศัยมาเลี้ยงชีพ มันเป็นโลกียปัญญา เป็นปัญญาของกิเลส

ถ้าจิตมันสงบแล้วสมถกรรมฐาน ฐานที่ตั้งแห่งการงาน มันสมควรแก่การสมควรแก่การประพฤติกปฏิบัติ ถ้าเกิดปัญญาขึ้นจะเป็นภาวนามยปัญญา ปัญญาที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรารถนาว่าศาสนาพุทธเป็นศาสนาแห่งปัญญา คือภาวนามยปัญญา ไม่ใช่ปัญญาการศึกษา

ไม่ใช่ปัญญาจากจินตนาการ ไม่ใช่ปัญญาจากความคิด ความคิดของเรา คิดโดยกิเลส คิดโดยกิเลส เพราะมันไม่สงบระงับลงตามความเป็นจริง จิตไม่เป็นหนึ่งเดียว มันเป็นกิเลส พอจิตเป็นหนึ่งเดียวน้อมไปสู่สติปัญญา ๔ เห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมตามความเป็นจริง

มันเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิตตามความเป็นจริงเพราะจิตมันจริง จิตเป็นอิสรภาพ พ้นจากการครอบงำของอวิชชา พ้นจากการนอนเนื่องโดยสมุทัย มันถึงจะเป็นมรรค มันถึงจะเป็นความสะอาดบริสุทธิ์ เวลาพิจารณาไปแล้วมันสมคูล ความสมคูลของมันมันมีมาปฏิบัติ ความสมคูลของมรรค มรรคเกิดที่ไหน มรรคเกิดจากใจผู้ที่ปฏิบัติมัน

เวลากิเลสมันเกิดมาเผาผลาญ เผาผลาญด้วยความทุกข์ยาก เวลามันเกิดมรรคขึ้นมามันมีความมหัศจรรย์ มหัศจรรย์จนมันเป็นไปได้อย่างไร มันเป็นไปได้อย่างไร แต่มันก็เป็นกับใจดวงนั้น เพราะใจดวงนั้นเป็นคนวางรากฐาน เป็นคนประพฤติปฏิบัติขึ้นมาด้วยการชี้แนะของหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ด้วยการชี้แนะของครูบาอาจารย์เราไง เวลาเกิดความมหัศจรรย์

นี่ความมหัศจรรย์อย่างนั้น เวลามรรคญาณมันเกิด ปัญญามันเกิดมันหมุน หลวงตาพูดประจำว่ามันตัวๆๆ ไอ้เราก็หมุนเล่นลูกข้างเลยละ โยนแฮมมันหมุนดีมาก ลูกข้างฉันนึกว่าลูกข้างฉันดีกว่า หมุนตัว หมุนตัวอย่างไร นี่ไงเวลามรรคมันเกิด เวลาย้อนกลับมาทำลายอวิชชา อันนี้เกิดอย่างนี้ถึงจะเป็นประโยชน์ ถ้าเกิดอย่างนี้เกิดแล้วมันจะได้มรรค ได้ผล

การเกิดควรเกิดอย่างนี้ การเกิดในโลกนี้เกิดในสังคม เกิดจากพ่อจากแม่ ด้วยสายบุญสายกรรม พ่อแม่เป็นพระอรหันต์ของลูกเพราะให้ชีวิตนี้มา แต่ลูกที่ได้ชีวิตแล้วไปทำสามะเลเทเมาไม่เห็นคุณค่าของชีวิต แต่ถ้าลูกคนใดได้ชีวิตจากพระอรหันต์นี้มา จากพ่อ จากแม่ แล้วใช้ชีวิตนี้ให้มีคุณค่ากับสังคม ประพฤติปฏิบัติให้มีคุณค่ากับใจ เวลาปฏิบัติอยู่โคนไม้อยู่ในห้อง มันเป็นการปฏิบัติโดยเอกเทศ เพราะใจของเรา อยู่กลางหัวอกของเรา สติปัญญาเท่านั้นจะไล่ต้อนเข้าไปถึงคั่นคว้ามมาได้

คนอื่น อย่างอื่น ไม่มีทางใครจะทำให้ไม่ได้ แล้วทำให้ไม่ได้ มีแต่คุยกัน มีแต่ชักนำกันให้ออกนอกกลุ่มนอกทาง ไม่มีครูบาอาจารย์ที่จริงจะชักเข้ามาในหัวใจ ถ้าชักเข้ามาในหัวใจ นี่ทวนกระแสกลับเข้าไป โคนไม้ ที่ว่าง ที่สงบสงัด เพื่อคั่นคว้ามหาตัวตนของเรา แล้วประพฤติปฏิบัติของเราขึ้นมาให้มันได้เกิดจริงๆ วันเกิดขอให้อัจฉริยะมันได้เกิด ได้เกิดในธรรม เอวัง